

Senátní volby 2012 – problematika bikameralismu

Ve dnech 12. 10. a 13. 10. proběhlo první kolo voleb do Senátu České republiky. Druhé kolo se konalo o týden později 19. 10. a 20. 10. První kolo bylo spojeno s krajskými volbami, tedy přirozeně s větší volební účastí, než kolo druhé. Stává se železným pravidlem, že kolo druhé má radikálně nižší volební účast, než první kolo, a že v tzv. sekundárních volbách prohrávají vládní strany.

Celkem se bojovalo o 27 senátních postů. Nejtěžší pozici měla ODS, která obhajovala 13 senátních křesel. ČSSD obhajovala 5 křesel, KDU-ČSL 3 a TOP09 a Starostové taktéž 3 křesla. KSČM obhajovala pouze jeden senátní post. Jedno křeslo obhajovali nezávislí senátoři.

Volební účast (1. kolo)

V první kole byla volební účast **34,90 %** (před dvěma lety to bylo 44,59 %). Největší volební účast byla v obvodě Zlín, kde k urnám přišlo 42,85 % registrovaných voličů, hranici 40 % překročil už jen obvod Chrudim, kde byla účast 40,42 %. Naopak nejmenší zájem o senátní volby v první kole byl na Sokolově (27,25 %), na Praze 2 a na Praze 8, 27,66 %, resp. 29,13 %.

Mezivýsledek

Nejblíže ke zvolení v prvním kole měl Jiří Čunek (KDU-ČSL), který obdržel 47,28 % hlasů v obvodě Vsetín.

Do druhého kola prošlo nejvíce kandidátů z řad ČSSD a to celkem 23. Druhá v pořadí byla překvapivě KSČM s 12 kandidáty. Právě souboj na levici se odehrál v 10 obvodech, levice měla před druhým kolem jistotu 44 křesel v Senátu. K ústavní většině jí tedy chybělo 5 křesel.

Třetí pak byla ODS s 10 kandidáty ve druhém kole, bylo tedy jasné, že ODS svoje posty neobhájí. Další strany a hnutí pak

již výrazně ztrácely (po jednom kandidátovi ve druhém kole měly KDU-ČSL, SZ, koalice KDU-ČSL, SZ, Pirátské strany, koalice „STAN“ a HOPB, Hnutí Ostravak a koalice KDU-ČSL+NV). Dva kandidáti postoupili do druhého kola jako nezávislí.

Volební účast (2. kolo)

Celková účast ve druhém kole byla rapidně nižší než v kole prvním – celkem **18,60 %** (Před dvěma lety to bylo 24,64 %.) V druhém kole zaznamenal největší „nápor“ voličů obvod Praha 8 (29,78 %), byl to jediný obvod, kde účast v prvním kole byla nižší než v kole druhém. Zde se nám naskytuje možné vysvětlení této anomálie, a to mobilizace pravicových resp. nekomunistických voličů, kteří se po prvním kole „zděsili“ vítězství Jiřího Dolejše z KSČM. Další solidní výsledek zaznamenal obvod Zlín, kde k urnám přišlo 26,58 % voličů. Nejméně lidí přišlo k urnám v obvodě Sokolov (10,43 %) a Chomutov (11,83 %).

Výsledek

Ve druhém kole získal nejvíce procent hlasů kandidát koalice KDU-ČSL, SZ a Pirátské strany Libor Michálek (74,39 %), kandidující v obvodu Praha 2. V absolutních číslech získala nejvíce hlasů (19 284) Daniela Filipiová z ODS a to v obvodu Praha 8.

Celkově bylo zvoleno 13 kandidátů za ČSSD, 4 za ODS, 1 za KDU-ČSL, 1 za KSČM, 1 za koalici „STAN“ a TOP 09, 1 za koalici KDU-ČSL a SN, 1 za Hnutí Ostravak, 1 za SZ, 1 za koalici „STAN“ a HOPB, 1 za koalici KDU-ČSL, SZ, Pirátské strany. Dva kandidáti byli zvoleni jako nezávislí.

Senát Parlamentu České republiky

Senát jako horní komora Parlamentu České republiky používá pro své volby dvoukolový většinový systém, ten je zajímavý tím, že ve druhém kole (pokud nějaké je), volič, pokud nemá k dispozici „svého“ kandidáta, musí volit mezi větším a menším zlem. Italský politolog Giovanni Sartori tvrdí, že v prvním kole volič volí srdcem (selekce), v druhém kole volí rozumem (elekce). A právě druhé kolo je problematické v tom, že voliče nemusí tolik přitahovat. Při nízké volební účasti se otvírají debaty o nutnosti existence dvoukomorového parlamentu. Přinášíme tedy pro a proti bikameralismu (dvoukomorovém parlamentu).

Bikameralismus

"Jestliže druhá komora souhlasí s první, je zbytečná, jestliže s ní nesouhlasí, je zbytečná a škodí."

Abbe Siéyès 1789

Slovo *bikameralismus* pochází z latinského BI (dvojí) CAMERA (komora). Politologové uvádějí tři měřítka hodnocení bikameralismu.

- 1) Princip legitimacy – v jakých volbách je druhá komora volena, kdo tam zasedá.
- 2) Aspekt reprezentativnosti – koho druhá komora reprezentuje a
- 3) Aspekt funkcionální – jakou funkci druhá komora plní nebo může plnit.

Mezi požadavky na druhou komoru se uvádí jiný volební systém, jiný čas voleb, jiný časový mandát a reprezentativnost.

Bikameralismus můžeme dělit na silný (symetrický), který se vyskytuje např. v USA či v Itálii, a slabý (asymetrický), např. Česká republika, a to podle pravomocí druhé komory.

Rovnost obou komor v České republice

Poslanecká sněmovna a Senát jsou si fakticky rovny jen v několika případech:

Při vyhlášení válečného stavu, vysílání ozbrojených sil, souhlas o přítomnosti cizích vojsk na území ČR, účast ČR v

ozbrojených systémech mezinárodních organizací, jež je ČR členem.

Při přijímání ústavních zákonů, schvalování mezinárodních smluv podle čl. 10a odst. 1 Ústavy ČR. A dále při přijímání volebního zákona, při přijímání jednacího řádu Senátu a zásadách styku obou komor (tzv. stykový zákon).

Je zajímavé, že obě komory ČR si byly rovny u prezidentské volby pouze v 1. a 2. kole volby, ve 3. kole již mohla Poslanecká sněmovna Senát přehlasovat.

Argumenty PRO

Druhá komora rozšiřuje základnu reprezentace, a to tím, že v ní mohou zasedat odlišní zástupci, než v komoře první. Prodlužuje diskuzi o zákonech – tím je zkvalitňuje a napravuje špatná rozhodnutí první komory (tzv. legislativní filtr).

V bikameralismu se spatřuje jeden z hlavních principů liberálního konstitucionalismu. Druhá komora na sebe může vzít legislativní zátěž, a navíc zachovává jistou legislativní kontinuitu. V ústavních záležitostech je také nepřehlasovatelná (Senát PČR).

Argumenty PROTI

Ne vždy je druhá komora volena přímo lidem, čímž se vytváří prostor pro elitářství a tíhne ke konzervativní politické předpojatosti. Unikameralismus je efektivnější, protože druhá komora proces brzdí. Na kontrolu legislativy postačí Ústavní soud. Druhá komora dělá z kompromisu, zrozeného v první komoře, větší kompromis a představuje zbytečné finanční výdaje navíc. Druhá komora může zbytečně vracet běžné zákony, a tím se politické elity „zabarikádovávají“ před hlasem společnosti.

ZDROJE:

<http://www.volby.cz/pls/senat/se?xjazyk=CZ&xdatum=20121012>

HEYWOOD, Andrew: *Politologie*. Přeborn: Nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2007. ISBN: 978-80-7380-115-1.

SARTORI, Giovanni: *Srovnávací ústavní inženýrství: zkoumání struktur, podnětů a výsledků*. Praha: Sociologické nakl., 2011. ISBN: 978-80-7419-048-3.

DAVID, Roman: *Politologie – základy společenských věd*. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2000. ISBN: 80-7182-116-0.

